

litin Vesistövisio-työpaja 29.10.2025

Pia Rotko, Tuike Valmennus Oy

Muistiinpanot: Paula Jäntti, Kymijoen vesi ja ympäristö ry

Ohjelma

AIKA: Torstaina 29.10.2025 klo 12-16

PAIKKA: litin lukio, Auditorio

Työpajassa pohditaan keinoja, joilla vesistöjen tilaa saadaan parannettua sekä haetaan kohteita, joissa toimien vaikuttavuus on hyvä. Työpajan tavoite on löytää kohteita, joiden suunnitteluun ja toteutukseen voidaan käynnistää hankehaku.

Työpajan ohjaaja: Pia Rotko, Tuike Valmennus Oy

klo 11.45 litin kunta tarjosi lounaan

klo 12.00 Tilaisuuden avaus

Työpajatyöskentelyä (sis. kahvitauko)

klo 16.00 Työpaja päättyy

Lisätietoja hankkeesta antavat:

litin kunta, ympäristötarkastaja Taru-Tiina Kalliokuusi, puhelin 040 559 6498,
sähköposti: taru-tiina.kalliokuusi@iitti.fi.

Hämeen ELY-keskus, vesienhoidon asiantuntija, Katja Pellikka, puhelin 0295 025 204,
sähköposti: katja.pellikka@ely-keskus.fi.

Osallistujat

Yhteensä 27 osallistujaa:

Aito taimen ry/ Vuolenkosken osakaskunta

Urajärven kesäasukkaita

Sääksjärven/Perheniemen osakaskunta

Radalla resort

Kymijoen vesi ja ympäristö ry

Lyöttilän osakaskunta

litin kunta: ympäristönsuojelu, yhdyskuntatekniikka, maankäyttö, kunnanjohtaja

Kehittyvät ja monimuotoiset järvenrannat-hanke

Lomakivi luomu- ja matkailutila

Kymijoen vesi ja ympäristö ry

Kauramaan vesiosakaskunta

Maanomistaja

ProAgrida Etelä-Suomi

Hämeen ELY-keskus

Tapolan Osakaskunta

Suomen metsäkeskus

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry

Lyöttilän osakaskunta

Halton Oy

MTK litti

Sitikkalan / Mankalan osakaskunta, Märkjärvi-yhdistys

TAUSTAA

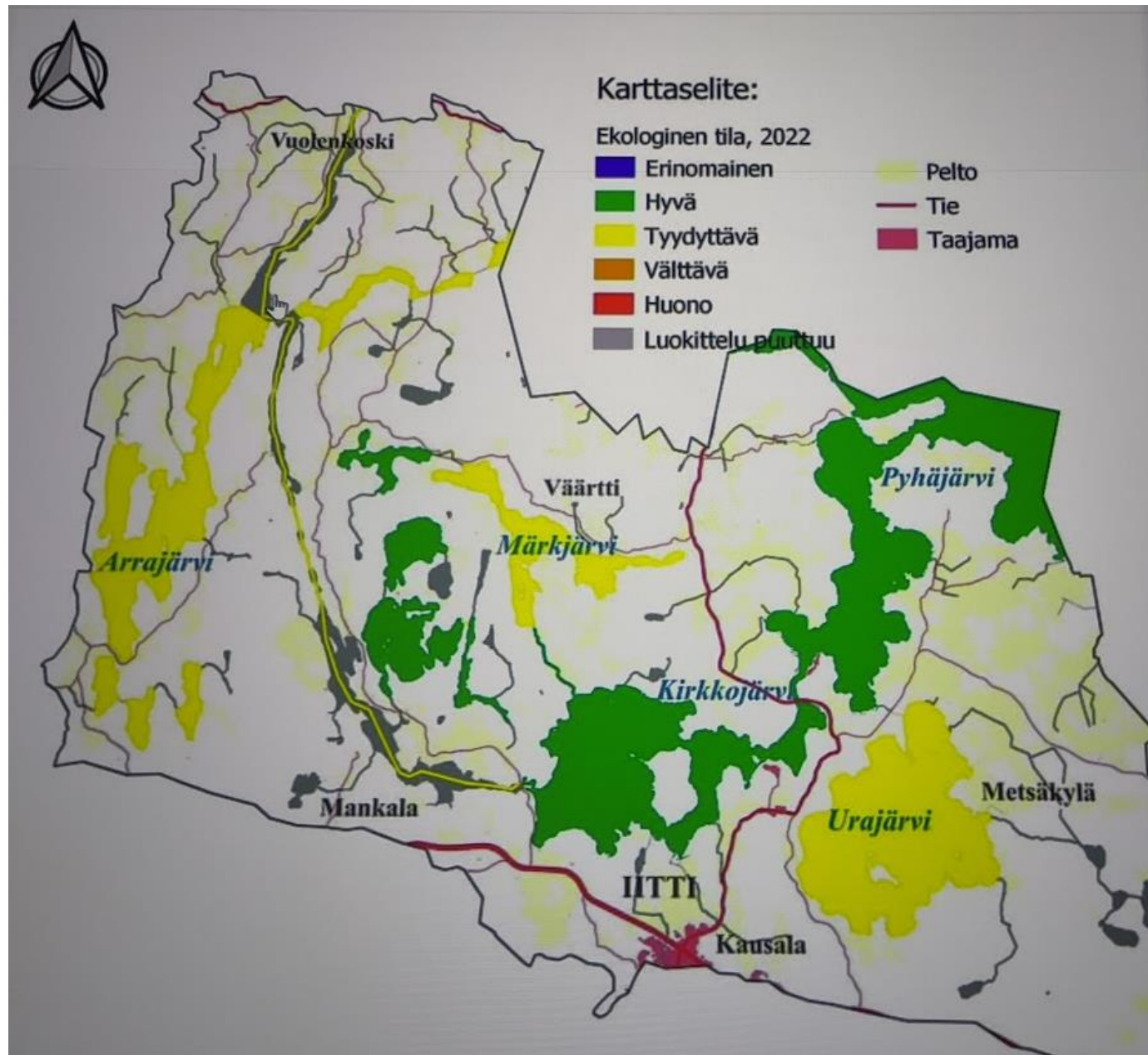

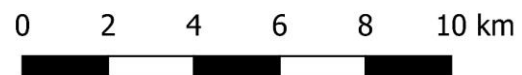
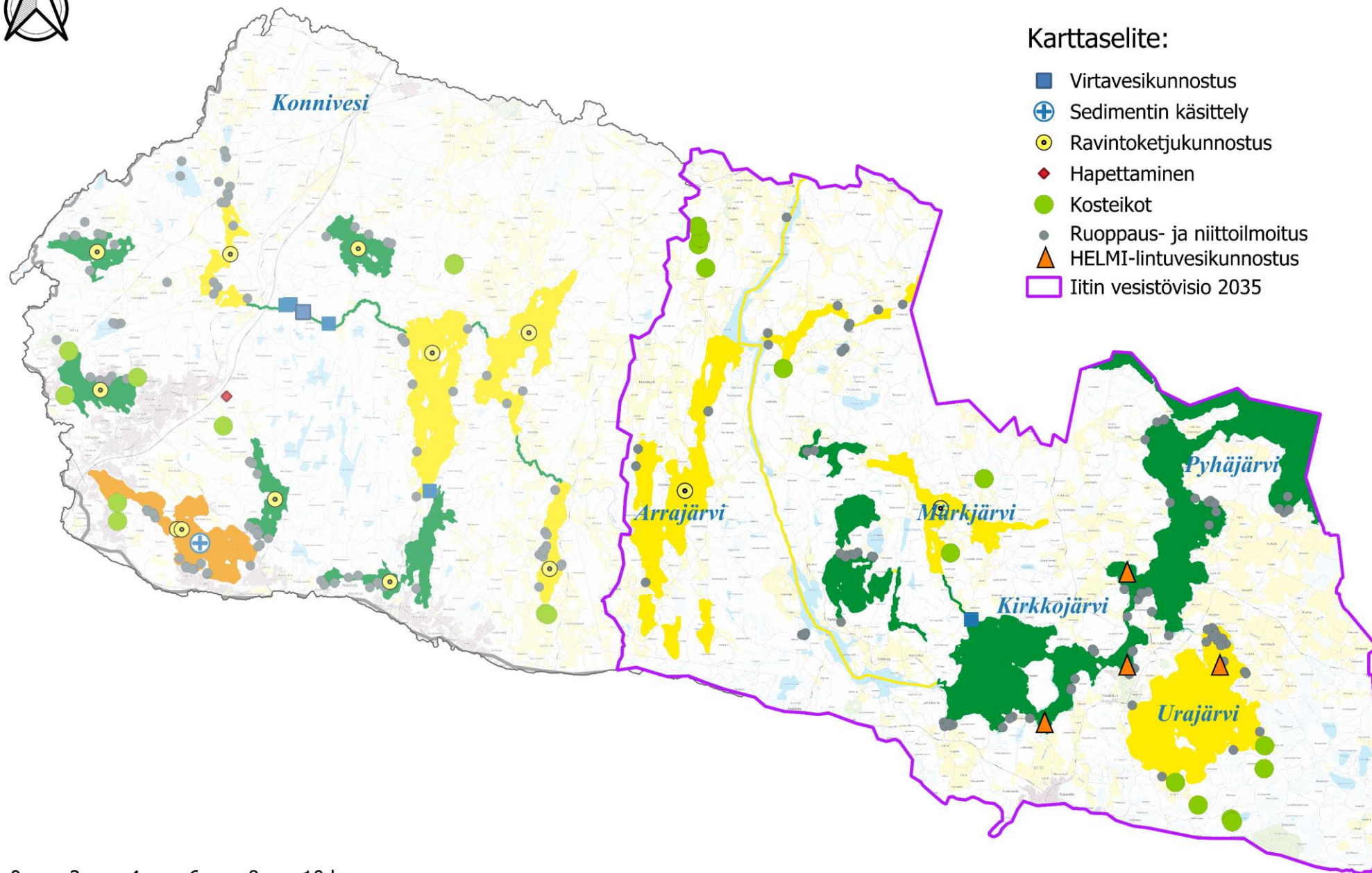

Avaukset

- Pia Rotko kertoi mitä tehtiin ensimmäisessä työpajassa, esitteli tavoitteet ja kertoi, että tässä työpajassa keskitytään toimenpiteisiin tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Katja Pellikka (Hämeen ELY) esitteli pöytiin jaetun tausta-aineiston sisällön (seuraavilla dioilla). Kartoilla on tietoa vesistöistä mm peltojen fosfori- ja vesitaseesta, virtavesikohteista, Natura-alueista.
- Esa Korkeamäki Kertoi Kymijoen vesi ja ympäristö ry:stä ja laboratoriosta. Yhdistyksen tarkoitus on edistää vesistöjen suojelua alueellaan. Valuma-alueen toimintojen ja vesien hyvän tilan saavuttamisessa yhteensovittamista. Yhteistyö litin vesistövisiossa on tärkeää.

Vesistövision hankealue

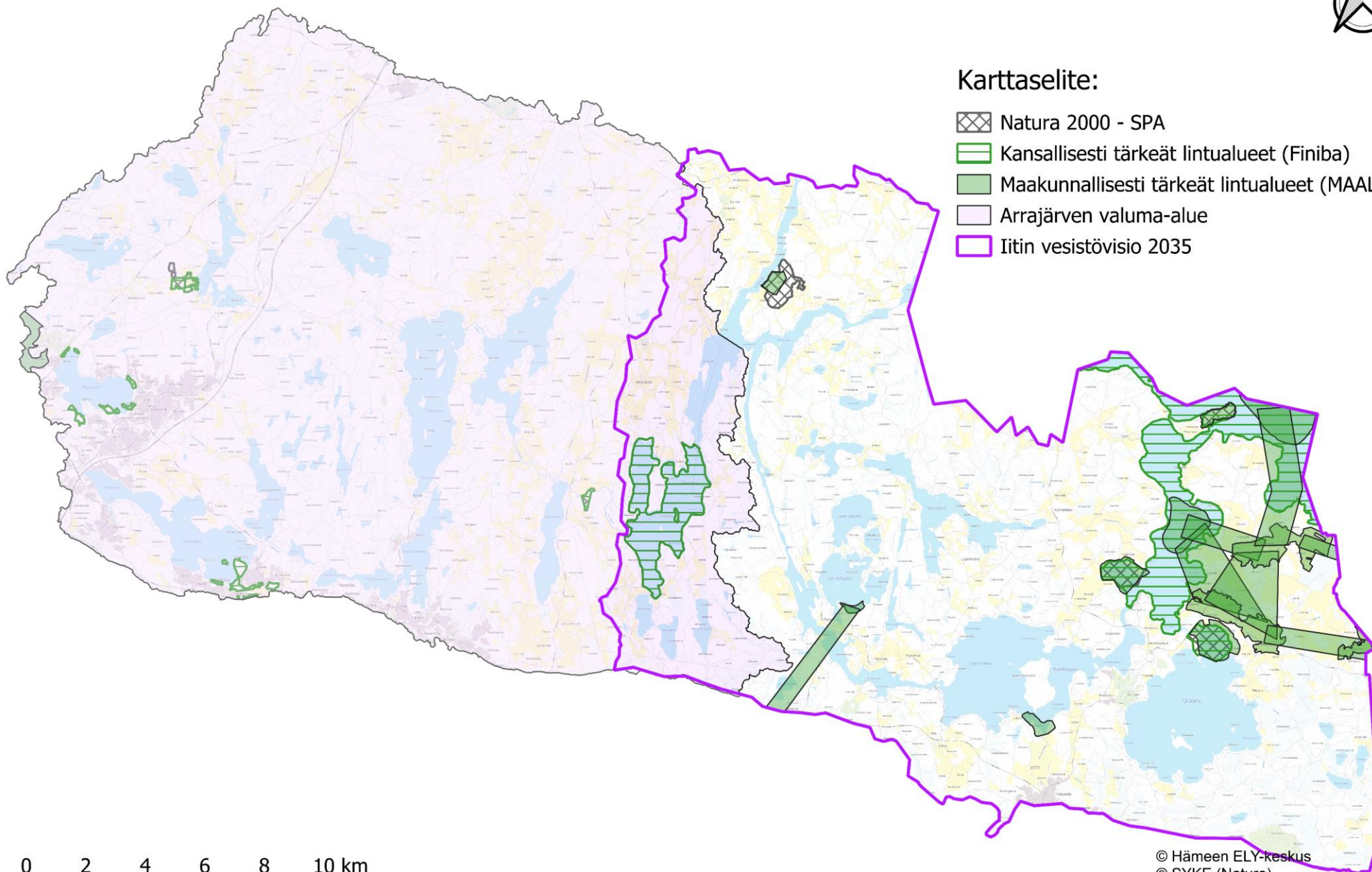

Karttaselite:

- Natura 2000 - SPA
- Kansallisesti tärkeät lintualueet (Finiba)
- Maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI)
- Arrajärven valuma-alue
- Iitin vesistövisio 2035

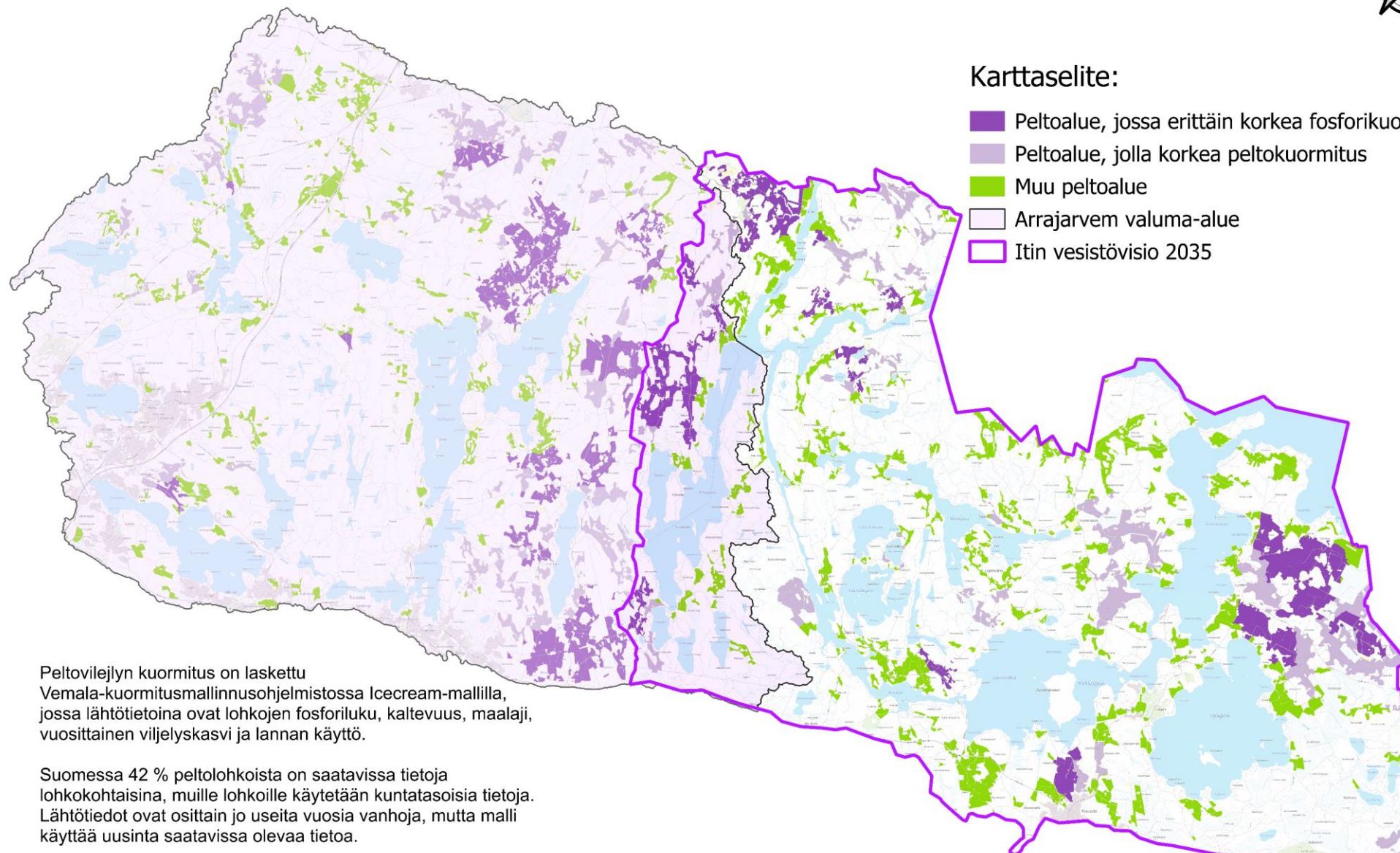
0 2 4 6 8 10 km

Karttaselite:

- Peltoalue, jossa erittäin korkea fosforikuormitus
- Peltoalue, jolla korkea peltokuormitus
- Muu peltoalue
- Arrajarvem valuma-alue
- Itin vesistövisio 2035

Peltoviljelyn kuormitus on laskettu Vemala-kuormitusmallinnusohjelmistossa Icecream-mallilla, jossa lähtötietoina ovat lohkojen fosforiluku, kaltevuus, maalaji, vuosittainen viljelykasvi ja lannan käyttö.

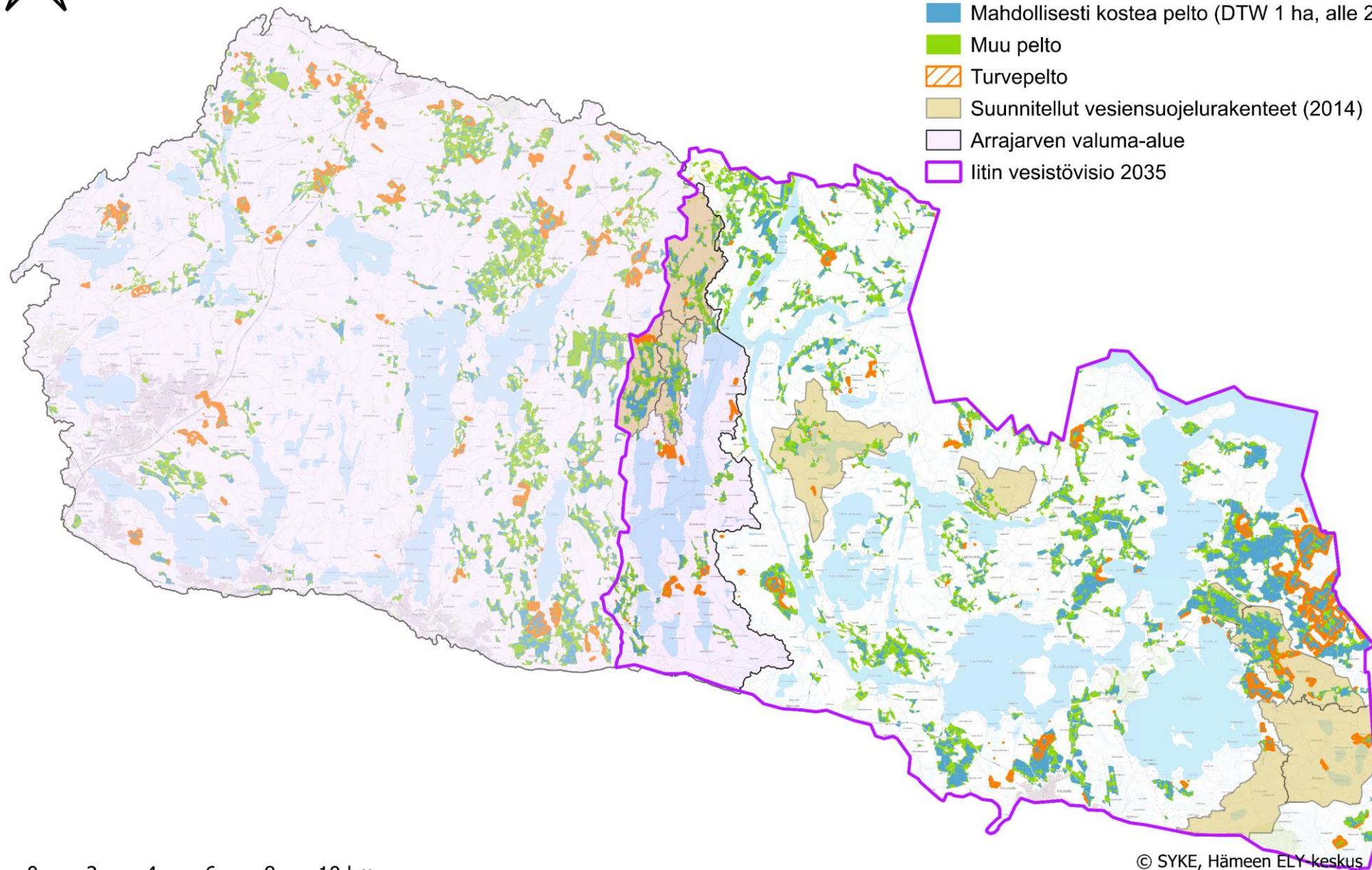
Suomessa 42 % peltolohkoista on saatavissa tietoja lohkoikohtaisina, muille lohkoille käytetään kuntatasoisia tietoja. Lähtötiedot ovat osittain jo useita vuosia vanhoja, mutta malli käyttää uusinta saatavissa olevaa tietoa.

Karttaselite:

- Mahdollisesti kostea pelto (DTW 1 ha, alle 25 cm)
- Muu pelto
- Turvepelto
- Suunnitellut vesiensuojelurakenteet (2014)
- Arrajarven valuma-alue
- Iitin vesistövisio 2035

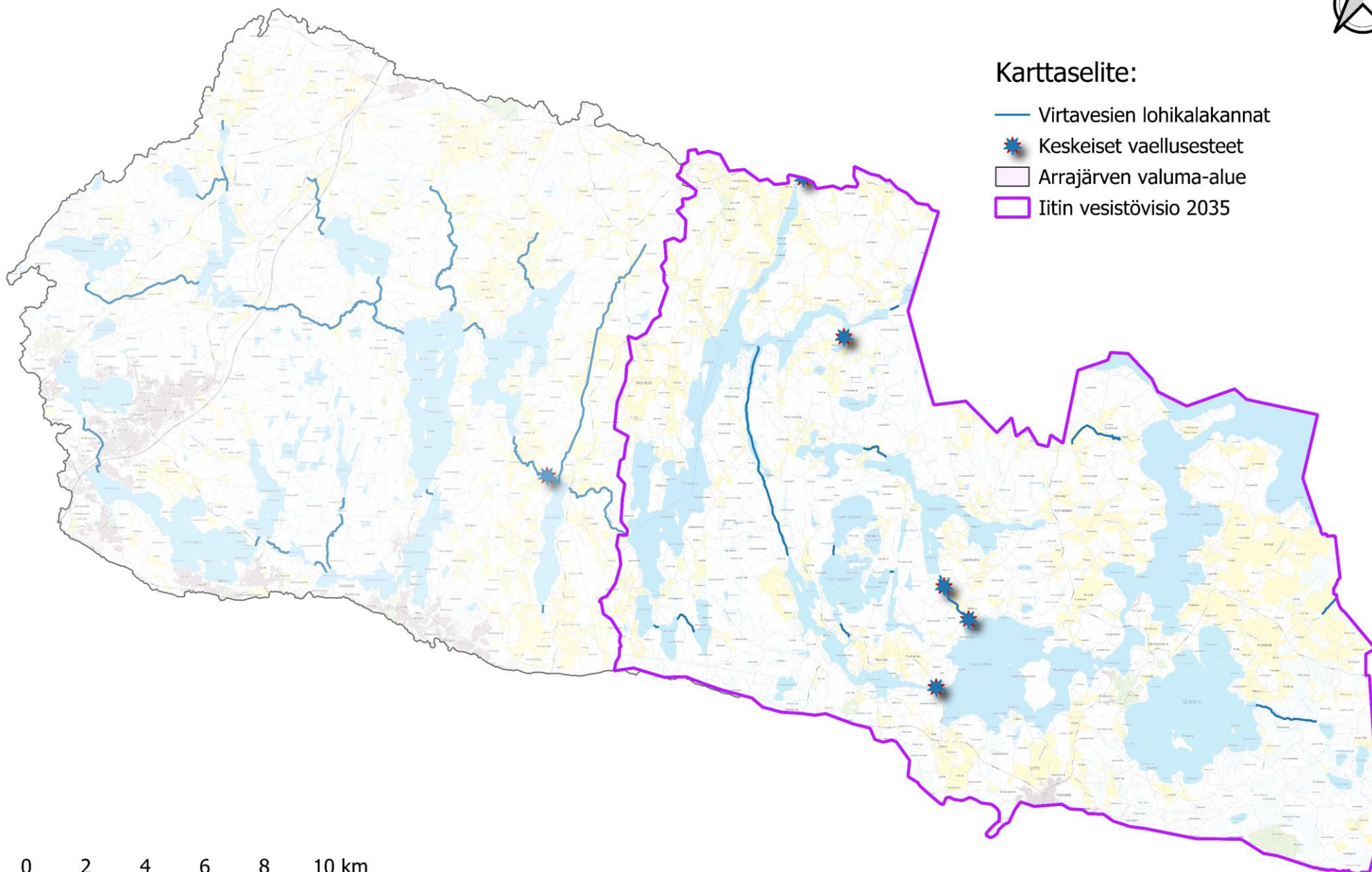

0 2 4 6 8 10 km

Karttaselite:

- Virtavesien lohikalakannat
- ✱ Keskeiset vaellusesteet
- Arrajärven valuma-alue
- Iitin vesistövisio 2035

0 2 4 6 8 10 km

Lämmittelyä

Mitä ajatuksia ja tarpeita litin alueeseen liittyen viime työpajan jälkeen

Lämmittelyssä nousi esiin mm. seuraavia ajatuksia ja aiheita:

- Aaltokone Urajärven hapetukseen. Hyvä ajatella isosti.
- Metsien käsittely vaikuttaa vesiin. Turvemetsiä litissä on vähän, kivennäismailta tulee vähemmän kuormitusta. Sääskjärven tila ja haasteet.
- Alueen vesien tila hyvä, Umpeenkasvu Vähä-Valkjärven ongelmana.
- Jännitteitä vältettävä ja ehkäistävä, verkostoituminen on tarpeellista.
- Ruohonjuuritason toimia tarvitaan.
- Pentinpuro ja Sääskjärvi sydämellä.
- Urajärven tila huolettaa, VT12.
- Haasteet visiotyössä, Urajärvellä tehty pitkään hankkeita. Rahoituksen hankkiminen osakaskunnissa on haaste. Porukalla pohtimista.
- Ympäristöviisas metsätalous –hanke on käynnissä, valuma-alueiden rajauksen suunnittelutyökalu poistuu netistä vuoden lopussa kustannussyistä.
- Urajärven tila kiinnostaa, käytettävissä lohikalojen seurantaohjelma, jonne kootaan esim. istutukset ja saaliit. Sovellus on laajennettavissa muillekin käyttäjille.
- Urajärven tilaan vaikuttavat hanhet ulosteillaan parin kuukauden ajan vuosittain. Ruovikoituminen on voimakasta.

Mitä ajatuksia ja tarpeita litin alueeseen liittyen viime työpajan jälkeen

Lämmittelyssä nousi esiin mm. seuraavia ajatuksia ja aiheita:

- Metsästys ja kalastus intohimona, Märkjärven tilan juurisyihin puuttuminen on vesien suojelussa tärkeää.
- Toimenpiteiden jatkuvuus ja helppo seuranta tuo kokemusta vesienhoitoon.
- Aito Taimen ry on tehnyt virtavesikunnostusta 12 v. Voivat tuoda osaamista litin vesistövisioon esim. seurantatyökalun kautta. Avoimuus ja tiedotus ovat tärkeitä.
- Jokuenlahden umpeenkasvun hillitseminen ja Nauha-maanojan kuormituksen vähentäminen kiinnostavat.
- Koko kuntaa käsittelevät asiat. Hakkuiden vaikutus ja toimenpiteet. Valuma-altaiden rakentaminen ja ravinteiden talteenotto ja kierrätys, esim uuden vt 12-tien vaikutus, kuinka se on huomioitu.
- Peltojen ravinnekierto kiinnostaa.
- Kasvukunto -asiaa lisää, viljelysuunnittelu, kipsihanke -> miten vesien tila paranee. Vastakkain asettelu maanviljelyn ja vesienhoidon välillä tulee lopettaa.

Ryhmätyöskentelyä ✦

Yhteisten tavoitteiden ja alustavien toimenpiteiden luonnostelu

Toimittiin näin

1. Muodostettiin ryhmät niin, että niihin tuli sekaisin eri teemoista ihmisiä:
 1. Maa- ja metsätalous
 2. Elinkeinot ja matkailu
 3. Kalat
 4. Vesiluonto ja monimuotoisuus
 5. Kunnat ja virkistyskäyttö
2. Ryhmissä ideoitiin uusia konkreettisia pienen askeleen toimenpiteitä suhteessa yhteisiin tavoitteisiin.
3. Ryhmä kirjasi täydentävät toimenpideideat post-it lapuille.
4. Kaikki osallistujat priorisoivat pareittain toimenpiteitä, joihin kannattaisi ensimmäisenä laittaa resursseja suunnitteluun, hankehakemuksen tekoon ja toteutukseen.
5. Valittiin 5 toimenpidettä, joihin tehtiin toimenpidesuunnitelmat.
6. Jakaannuttiin ryhmiin kiinnostuksen mukaan.
7. Ryhmät ottivat lisää toimenpiteitä suunnitteluun, jos ehtivät.

Toimenpide-ehdotukset

Toimenpide-ehdotukset

RAHOITUKSET

- ETSIMINEN
- EU
- KUNTATASO?
- SUKUPOLVOITUS
- JNE

NOPEITA VAIKUTTAVIA

Toukokuu 2017
Jotta...
...
...

TIEDONVAIHTO

Sääntökirja
(2. x 1000)
FLYN ORIENTAATION

Taloudellisuus

7. TOIMIJOIDEN VERKOSTOITUMINEN

- RAPORTTIEN TIIVISTELMÄT
- JOHTOPÄÄTÖKSET
- MITÄ OPITTU?

5. PALKITSEMINEN

- HUOMIO ASIAAN

KYHJÄJÄRVEN VESISTÖKUNNOSTUSVERKOSTO

- ASIAKASLIIKKE
- JÄRJESTYKSEKÄISYYS
- VUOKRAUS
- VUOKRAUS

litin visio-verkoston luominen

netissä? s. 1000 luvu?

TALOUDELLISUUS

- JÄRJESTYKSEKÄISYYS
- AVUSTAMINEN
- LISÄÄMINEN

TUKEN JA RESURSSIT

Vesistönkunnostus-yhdistykselle
(on tarve...
...)

"Vunaikeiset Tapakaudet"

"Kokouspäivät"

KOHDEVIERAILUT

KUNNOSTUSKOHTEISSA

Annetaan luonnolle tilaisuus kyttyä itseään

*** Hankkeen sisäinen kytty**

Hyvän metsänhoidon suositusten noudattaminen

Kalastuspalvelukset ja kalatalouden tuenselvitykset

KIRKKAJÄRVEN JA URAJÄRVEN VÄLINEN KANAVA

KANAVOITTEIT KOLKKEJÄRVI-SÄKS (yli kuntarajan)

Naisten aktiivisuus

Pyndjärven haimen polkka-alueen aluekartat

Kuhaluonnetukset ja haimen koot

Kehennetty kalastus "Miti" kalastus

Tenijien valuma-alue suunnitelmien eteenpäin vieminen

Forspyyn Kanava Titistä -Loviisaa

Melontalaavun palikan valvominen

KOHDEKYLTEJÄ

OUTDOORACTIVEN HYÖDYNTÄMISEN VAHVISTAMINEN

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN KUNNOSTUS

- POUSTON JA RIVON POISTO

Huleveden puhdistaminen

tietoa mikä tilanne

Ohijoukso- tustan vähentäminen (jos ongelma)

Kosteikko- lautta (veden puhdistus)

Aaltokone

→ veden hapettaminen

e) LEININSEKA KIRKKAJÄRVI JOKUENLAHTI & NAHAMAAANOJA

f) PENTINPUR

g) KAUSALAN TULVIVAT PELLOT

h) URAJÄRVEN KUPPARINOA JA KANAVASUUNNITELMA

Vesien suoje- lullisesti kestävä metsätalous - tiedotus

Toimenpide-ehdotukset

VÄHÄ-VALK-JÄRVEN
OJAKUORMITUS-
KARTOITUS

2) KOTAJÄRVEN JA MÄRKJÄRVEN VÄLINEN MYLLYJOJA

b) TUHKURIN JA MYLLYJÄRVEN VÄLINEN OJA

c) MÄRKJÄRVI JOKILAHDEN ALUE HEIKKOLANNOKI

d) MÄRKJÄRVI JOKILAHDEN ALUE
5. MÄRKJÄRVEN SUULUN KOSTEIKON PARANNUS JA YLLÄPITÄMISTEOLN

Urajärvien

LINNVESI-KUNNOSTUKSEN LAAJENNUKSEN KAUSALUOKITTEEN

EMME KANAKKA RUOPPAUKSISIA VESIALUEELLE LÄSITÄMISTÄ

VAELLUSKALOJEN ELINYMPÄRISTÖJEN KARTOITUSHANKE
- MÄNKÄLÄ-VUOLAN KOKO
- MYÖS SINU-LOHAT

KUINTEISTOKUNTAISET JÄTEVESIRATKAISUT
- OJAKO PARANNETTAVIA
- NEUVONTA

VIESTINTÄ
- AVOIMUUS
- TIEDOSAATAVUUS

**PELTOJEN RAKENNE-
TALOUS**
- ANALYYSIT + KIRJOT
- TASE

**Maan kasvu-
kunnan
parantaminen**
- tiedotushanke
- peltopiennoitli, seminaarit

**MAAN KASVUKUN-
TOON PANOSTAMI-
NEN**
(rakenne -> P. Kuorimies
maapar. direkt., kasvit.)

3) PITKÄOJAN KUNNOSTUS
- KULTTUURIHISTORIA
- KUTVALUE KARTOITUS

**3) SAVIOJAN TIETUUDU
KUNNOSTUS**
- KULKUJESTE KALALUE
- KORNO; MUOTO

**4) MYLLYJÄRVEN SUULUN
TUHKURIN LASKOVA
OSA**
- VESIVARUUS
- VESIPINTA KALLIUS
JÄRVESÄ

**6) SAHAILAN LÖNNISÖN
VANHA SAHA-ALUE**
- UPM: N MAALUE
- MAAPERÄTUTKIMUS
- VESIVOITE?
+ VANHA KATONKATTO
LASKUOJA

**Urajärvien
parantaminen**

Myllyjärven/Myllä-
- suvunilakka + hankke
- sovellettu kartoitus
- Terveystietä myllä-
- digitaalinen pelit
- kuinka vähentää
- joutokasvun määrää
- tutkintu + suunnitelma

- Muuraja
- suvunilakka loy-
- detyt
- ta. kartoitus
- hankke. hankke.
- kivet isot
- joutokasvun + pienet järven

Golf-kenttä
- suunnitelma
- pöytä +

- Muut pelit

**Pyhäjärven
Kallioaluet**
- kuinka parantaa
- taan

**(rakenne -> P. Kuorimies
maapar. direkt., kasvit.)**

LASKUOJA

**5 LAHTI
IMMUNSOXI
ARBAJOXI**

**Pienpoikasten
elinympäristön
luominen**
(lohikala!)
(Kivet uomiin yms)
(virtavedet)

**METSÄJEN
KÄSITTELYHENE-
TELNÄT jalkautt.
- viestintää**

KOSTEIKOT
(suor. kosteat pelit)

**VT 13-
TIEHANKKEEN
VESISTÖVAIKU-
NSTEN
HUOMIOIMINEN**

Tavoitteiden pohjalta mietittyjä toimenpiteitä, täydennetty ja priorisoitu työpajassa 29.10.2025

Toimenpiteiden priorisointi: • kannattaa laittaa ensimmäisenä resursseja suunnitteluun, hankehakemuksen tekoon ja toteutukseen

- Rahoituksen etsiminen • • • • •
 - EU
 - Kuntaverossa?
 - Joukkorahoitus jne.
- Nopeita vaikuttavia toimenpiteitä, jotka innostavat.
- Palkitseminen – huomio asiaan
- Toimijoiden verkostoituminen
 - Raporttien tiivistelmät
 - Johtopäätökset
 - Mitä opittu
- Tiedonvaihtoa säännöllisesti (2 x vuosi) ELYn organisoimana
- Tarinallistaminen

- Kymijoen vesistökuunnostusverkosto • • • •
 - Asiantuntijuus
 - Jatkuvuus
 - Viestintä
 - Verkostoituminen
- Iitin visioverkoston luominen
 - Nettisivu? Sähköpostilista?
- Talkootyön jatkuvuuden varmistus, arvostaminen, lisääminen
- Tukea ja resursseja vesienkuunnostusyhdistykselle (on tarve toiminnalle jatkossakin)
- Vesiaihteiset tapahtumat
- Kosteikkopäivä
- Kohdevierailut kunnostuskohteissa
- Hankkeen sisäinen kohdekortisto •
- Nuorten aktivointi •

Toimenpide-ehdotukset

Tavoitteiden pohjalta mietittyjä toimenpiteitä, täydennetty ja priorisoitu työpajassa 29.10.2025

Toimenpiteiden priorisointi: ● kannattaa laittaa ensimmäisenä resursseja suunnitteluun, hankehakemuksen tekoon ja toteutukseen

- Annetaan luonnolle tilaisuus korjata itseään
- Hyvän metsänhoidon suositusten noudattaminen
- Kohdekylttejä
- Outdooractiven hyödyntämisen vahvistaminen
 - Kohteiden saavutettavuus
- Rakennetun ympäristön kunnostus
 - Puuston ja risukon poisto
- Melontalaavupaikan rakentaminen
 - Mankala – Vuolenkoski
- Vesiliikenne mm. Kupparinoja veneilykelpoiseksi
- Kanoottireitit kulkukelpoiseksi (yli kuntarajojen)
- Kalastoselvitykset ja hoitokalastustarveselvitykset

- Pyhäjärvellä hauen poikastuotantoaluekartoitukset
- Kutualuekunnostukset ja haukikosteikot
- Kohdennettu hoitokalastus ”Mitä kalastetaan.”
- Kirkkojärven ja Urajärven välinen kanava
- Tehtyjen valuma-aluesuunnitelmien eteenpäin vieminen ●
- Forspyyn kanava litistä Loviisaan
- Huleveden puhdistaminen, tietoa mikä tilanne ● ●
- Ohijuoksutusten vähentäminen (jos ongelma)
- Rakennetun ympäristön kunnostus, puuston ja risukon poisto ●
- Kosteikkolautta (veden puhdistus)
- Aaltokone => veden hapettuminen
- Vesiensuojelullisesti kestävä metsätalous ● ● ●
- Vähä-Valkjärven ojakuormituskartoitus

Tavoitteiden pohjalta mietittyjä toimenpiteitä, täydennetty ja priorisoitu työpajassa 29.10.2025

Toimenpiteiden priorisointi: • kannattaa laittaa ensimmäisenä resursseja suunnitteluun, hankehakemuksen tekoon ja toteutukseen

- Maan kasvukunnon parantaminen, tiedotushanke, pellonpiennartilaisuudet, seminaarit •
- Maan kasvukuntoon panostaminen (rakenne => P-kuormitus, maanparannusaineet, kasvit) Kuormitus + kosteat pellot • • • •
- Pienpoikasten elinympäristön luominen (lohikalat!) (Kivet uomiin yms. virtavedet)
- Metsien käsittelymenetelmät jalkauttaminen, viestintää • •
- Kosteikot (kosteat pellot)
- VT 12 tiehankkeen vesistövaikutusten huomioiminen • • • •
Lintuvesikunnostuksen laajennus Kausalanlahteen
- Emme kannata ruoppauksissa vesialueelle läjittämistä •
- Vaelluskalojen elinympäristöjen kartoitushanke Mankala-Vuolenkoski, myös sivu-uomat • • • •

- Urajärven parantaminen • • •
- Mukulanlahti: suunnitelma + hanke, saako rahoituspäätöstä? •
 - Tervolanlahti myös pellot, kuinka vähentää fosforikuormitusta, tutkimussuunnitelma
 - Muuroja
 - suunnitelma löydettävä
 - tarkistettava
 - hankehakemus
 - suuret pellot jotka ojitettu + pieniä järviä
 - Golf-kenttä, arvioitava päästöt
 - Muut pellot
- Pyhäjärven Kollinlahti, kuinka parannetaan?
- Kiinteistökohtaiset jätevesiratkaisut, onko parannettavaa, neuvonta
- Viestintä, avoimuus, tiedon saatavuus •
- Peltojen ravinnetalous, analyysit + kierto => tase • • • •

Toimenpide-ehdotukset

Tavoitteiden pohjalta mietittyjä toimenpiteitä, täydennetty ja priorisoitu työpajassa 29.10.2025

Toimenpiteiden priorisointi: • kannattaa laittaa ensimmäisenä resursseja suunnitteluun, hankehakemuksen tekoon ja toteutukseen

Etukäteen esiin nousseet kunnostusehdotukset:

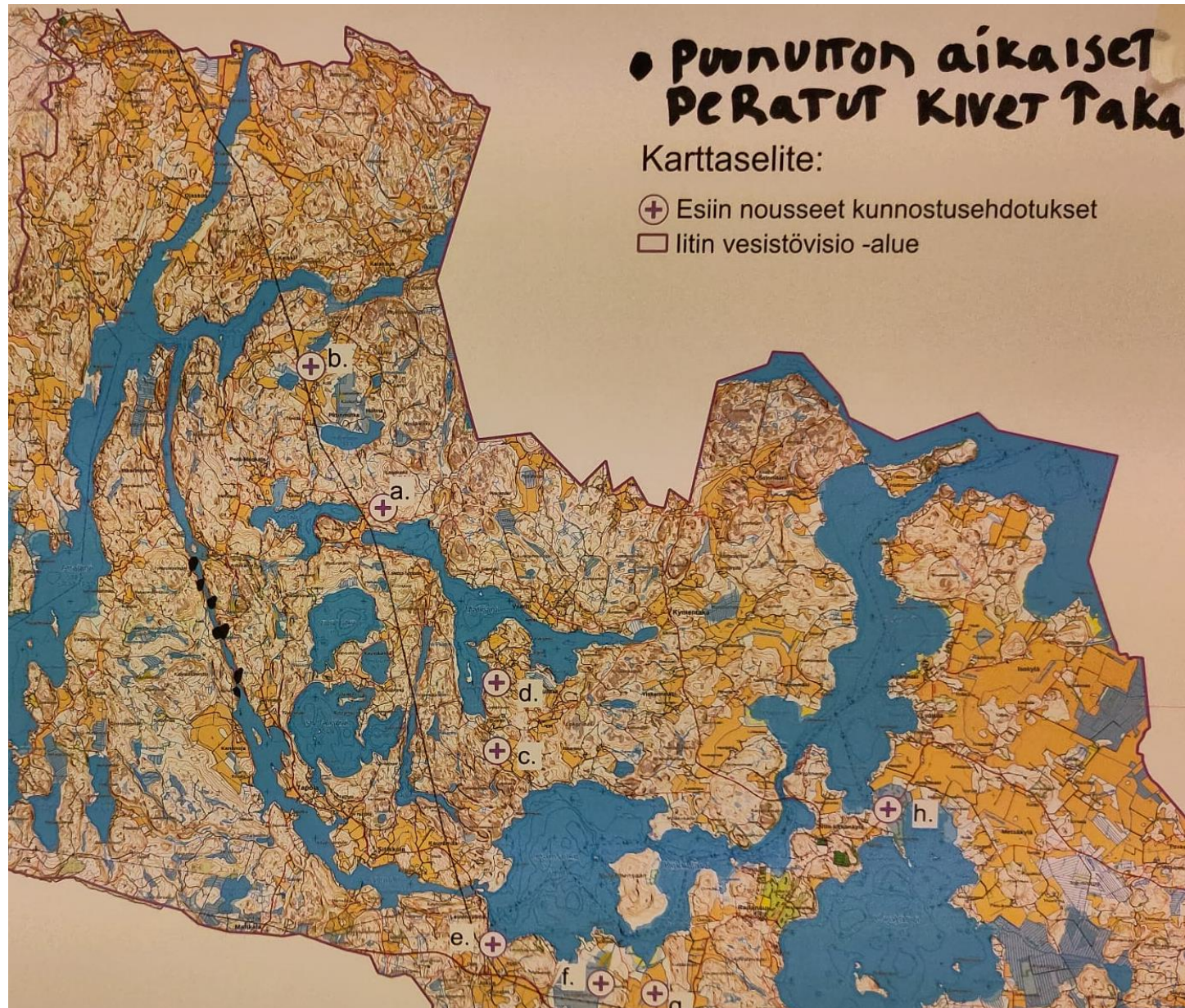
- a) Kotojärven ja Märkjärven välinen Myllyoja • • •
- b) Tuhkurin ja Myllyjärven välinen oja
- c) Märkjärvi Jokilahden alue Heikkolanjoki •
- d) Märkjärvi Jokilahden alue / Suilun kosteikon parannus ja ylläpitosuunnitelma • • •
- e) Leininselkä, Kirkkojärvi, Jokuenlahti & Nauhamaanoja •
- f) Pentinpuro • • • •
- g) Kausalan tulvivat pellot •
- h) Urajärven Kupparinoja ja kanavasuunnitelma

Toimenpide-ehdotukset (kartalla numerot)

- 1. Myllyjärvestä Välijokeen laskeva uoma
- 2. Pitkäojan kunnostus, kulttuurihistoria, kutualuekartoitus
- 3. Saviojan tierumpu Kymenkäanne, kulkueste kalalle, korko; muoto
- 4. Kylliäisjärvestä Meruenlampeen laskeva oja, Vesivaneripato, Vesipinta Kylliäisjärvessä
- 5. Lahti Immilänjoki, Arrajoki
- 6. Sahanlahti Leininselkä, Vanha saha-alue, UPM:n maa-alue, Maaperätutkimus – velvoite? + vanhan kaatopaikan laskuoja
• •

Puunuiton aikaiset peratut kivet takaisin (kartalla paikat)

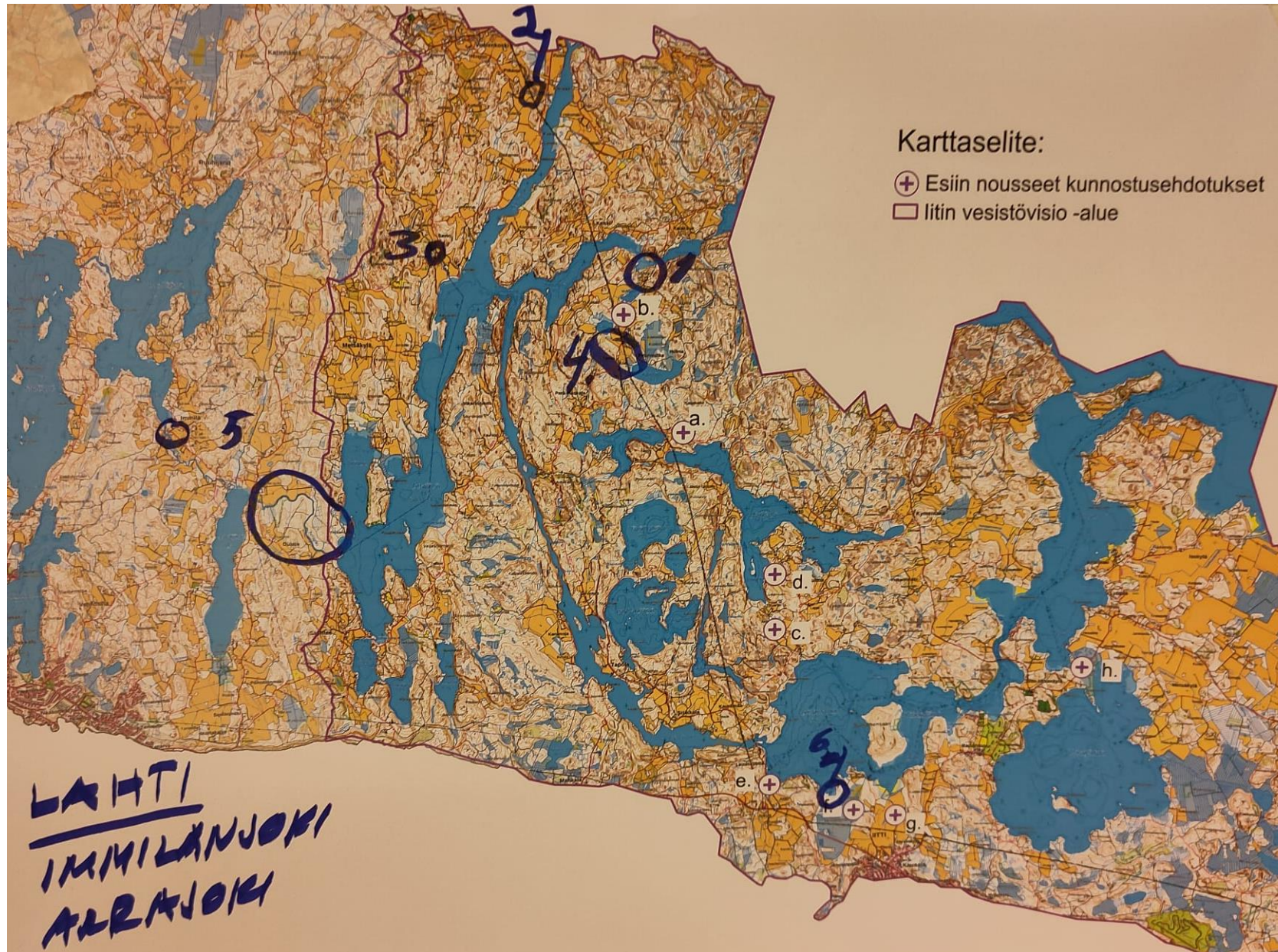
Puunuiton aikaiset peratut kivet takaisin (kartalla paikat)

Etukäteisen esiin nousseet kunnostusehdotukset

Toimenpide-ehdotukset (selitykset numeroilla)

Toimenpidesuunnitelmat

TOIMENPITEEN NIMI: MYLLYJÄRVEN JA VÄLIJOEN VÄLISEN NOUSUESTEEN POISTO/MUUTTAMINEN

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Mahdollistetaan kalojen vaellus Myllyjärveen

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Tekninen ok. Haettava lupa AVI:sta

Rahoitusmahdollisuudet

ELY
Nousu-ohjelma

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

-Valetun betoniesteen tilalle suunniteltaisiin esim. Maapato
Porrastettaisiin koski myös nousukelpoiseksi
Tehtäisiin kutu- ja poिकासalueita

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Mankalan osakaskunta

Mahdolliset toteuttajat:

Maansiirto Antti Mäkelä

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Maan- ja vesialueen omistajat
Osakaskunnat

Aikataulu:

05/2027 08/2027

TOIMENPITEEN NIMI: KOTOJÄRVEN JA MÄRKJÄRVEN VÄLISEN MYLLYOJAN KALATALOUEDELLINEN KUNNOSTUS

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Vaelluskalojen elpymiseen
Vesistön tilan paranemiseen

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Ok

Rahoitusmahdollisuudet

ELY

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Rakennetaan kutu- ja poikasalueita taimenille
- Eroosiosuoja purouomaan estämään sortumista

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Sitikkalan osakaskunta ja maanomistajat

Mahdolliset toteuttajat:

Maansiirto Antti Mäkelä + talkoolaiset

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Maan ja vesialueen omistajat, ELY-keskus

Aikataulu:

05/2026-06/2026

TOIMENPITEEN NIMI: SAVIOJAN TIERUMMUN UUDELLEEN ASENNUS

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Luodaan vaelluskaloille mahdollisuus nousta tien yläpuolisille elinalueille

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Ok

Rahoitusmahdollisuudet

ELYn tierumpu kyseessä, ehkä maksavat kulut..

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

-Tierumpu uudelleen asennetaan tarpeelliseen syvyyteen nyt rummun sijainti on korkealla nousukalojen tavoittamattomissa

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Vuolenkosken osakaskunta

Mahdolliset toteuttajat:

ELY

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Maanomistajat, ELY

Aikataulu:

05/2026-06/2026

TOIMENPITEEN NIMI: PENTINPURO (VT 12 yleissuunnitelma –silta) JA KAUSALAN TULVIVAT PELLOT (Jänisojan varrella – kosteikko yms.)

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Tulviminen pellolle ja kellareihin estyy

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

OIKEUDELLISET: Luhtalammen ojitussyhteisö, maanomistajia paljon

RISKIT: kallis, suunnittelu & työ Kausalassa erityisesti => Luhtalammen sedimentin laatu, riskinä

VT 12:n vaikutus (korkotaso) ; silta

Kausalan Vieterin puisto

Ristiriidat: hyötyvätkö kaikki alueen maanomistajat

Rahoitusmahdollisuudet

- Avustus vesien- ja merenhoidon sekä vesistötoimenpiteiden toteutukseen

- Paikalliset yritykset

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Yläpuoli (=> Pentinpuron latvat ja Luhtalammen yläpuoli), veden viivytys ja tulva-allas

- Huleveden käsittely Kausalassa

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Kunta

Mahdolliset toteuttajat:

Maanomistajat

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Ojitussyhteisö, maanomistajat

Aikataulu:

1. Suunnitteluvuosi

2. toteutusvuosi

TOIMENPITEEN NIMI: VESISTÖKUNNOSTUSVERKOSTON PERUSTAMINEN + VIESTINTÄALUSTA

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Sidosryhmäyhteistyö, Verkostoituminen, Tiedon jakaminen, viestintä, Nuorten aktivointi, “kohdekortisto”, tapahtumat, kohdevierailut, vesistötyön pitkäjänteisyys, littiläisten tavoittaminen ja sitouttaminen

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Hankevetäjä ja koordinointi

Rahoitusmahdollisuudet

Leader
Maaseuturahoitus
Vesienhoito ELY

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Vuosittaiset teemat, joilla tavoitetaan eri kohderyhmiä, kuntien metsänomistajat, kalastuskunnat?
- Iitin vesistöverkosto
- Laajempaa yleisöä tavoittavat tapahtumat (toritapahtumat, pellonpiennartapahtumat, kehderetket..)
- Uutiskirje
- Kunnan nettisivuilla tietolähde julkisivuille ym.
- Järvi-illat esim. 2 x
- Nuorten osallistaminen

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

ELY (Katja) tai hankekoordinaattori

Mahdolliset toteuttajat:

Sidosryhmät: Metsäkeskus, ProAgria, kunta, ELY, 4H (nuoret), partiolaiset, seurakunta, luonnonsuojeluliitto, MTK, Maaseudun sivistysliitto, metsästysseurat, osakaskunnat, vesiensuojeluyhdistys, KYVY, naapurikunnat/kaupungit

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Aikataulu:

ASAP

TOIMENPITEEN NIMI: SUILA KOSTEIKKO JA MAISEMA

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

Märkjärven veden laadun parannus. Maiseman ennallistaminen

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Suunnittelu

Lupa-asiat

Toteutus

Yhden maanomistajan maalle, joka suhtautuu hankkeeseen kannustavasti

Rahoitusmahdollisuudet

?

Kosteikon hoitosopimus

CAP tuki laajennukseen

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Kaivuutyöt
- Kosteikon laajennus
- Veden laatu paranee
- Eliöstö voi paremmin
- Kaunis maalaismaisema

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Mikko Lehtinen

Mahdolliset toteuttajat:

Antti Mäkelä

Mikko Lehtinen

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Mikko Lehtinen, Mikko Koho, Matias Lehtinen, Viljane J., Antti Mäkelä, Paula Jäntti

Aikataulu:

Kesä 2026

TOIMENPITEEN NIMI: VT 12

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuista tavoitteista

VT 12 Tiehankkeen vesistövaikutus

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

- Ravinnepäästöt rakennusvaiheessa ja ylläpidossa
- Vesien laadun mittaus ennen työn alkua töiden aikana ja töiden valmistuttua sekä vuosia eteenpäin.

Rahoitusmahdollisuudet

Ely rahoitus

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Mittauspöytäkirjat ja raportit jälkiseurantaan
- Aikataulut

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

litin kunta

Mahdolliset toteuttajat:

Kymijoen Vesi ja ympäristö ry

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Vesialueiden osakaskunnat (joihin vaikutus)

Aikataulu:

Mahdollisimman nopeasti (aloitusta ennen alkumittaukset)

TOIMENPITEEN NIMI: MAAN KÄYTTÖ JA KASVUKUNTO

Mihin tavoitteisiin toimenpiteellä kyetään vaikuttamaan?

Katso listaa aiemmin kirjatuiista tavoitteista

- Tiedon lisääminen
- Ravinnekuormituksen pieneneminen vesistöissä

Huomioita toteutettavuudesta

-Tekninen -Oikeudellinen -Riskit -Ristiriidat

Rahoitusmahdollisuudet

ELY, Ruokavirasto, maataloussäätiöt

Minkälaisia toimia tehtäisiin ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä on?

- Mara-kartoitus + toimenpidesuunnitelmat maan kasvukunnon parantamiseen (pelto)
 - Tiedotus: webinaareja + koulutuksia livenä maanviljelijöille, metsänomistajille, kuntalaisille (rakennettu ympäristö)
- => Tiedon lisääntyminen, tuottavuuden parantaminen

Toteutus

Mahdollinen vastuutaho (= kuka kutsuu 1. kokouksen kokoon)

Kunta / KYVY (Vesiensuojeluyhdistys)

Mahdolliset toteuttajat:

Kunta / KYVY (Vesiensuojeluyhdistys), ProAgria, Salaojayhdistys

Keitä pitäisi kutsua ensimmäiseen palaveriin?

Maankäyttömuotojen edustajat, omistajia

Aikataulu:

Kasvukausi + koulutukset talvikaudella

litin alueen yhteiset tavoitteet (25.9.2025 työpajassa tehty)

litin alueen yhteiset tavoitteet – ”Mistä kaikesta yhteinen tavoite koostuu?”

(25.9.2025 työpajassa tehdyt)

The sticky notes on the wall detail the following shared goals for the Litin area:

- Hyvä tietopohja nykytilasta ja mahdollisuuksista**
- HYVÄMAINEINEN VESISTÖ PUHDAS VESI!**
- Luottamuksellinen ja avoin yhteistyö**
- Pitäjänteen sitoutuminen parantamiseen ja ylläpitoon**
- VESISTÖN VESISTÄMÄÄN JA MAATALOON**
- MONIPUOLINEN VIRKISTYS-KÄYTTÖ**
- MONIPUOLINEN KALASTUS- JA VIERAILU-ALUE**
- SÄÄN VÄHENTÄMÄ KESTÄVÄT VESISTÖT (KUURO, SUKKA-ET, SÄÄN VÄHENTÄMINEN) -VÄHENTÄMÄT**
- Luonnon monimuotoisuus turvattu**
- Vesistöjen hyvä tila**
- Eri toimijoiden keskeiset neuvot**
- TIEDON JAKAMINEN VIESTINTÄ**
- Eri toimijoiden osallistuminen suojeluun**
- Elinpiiriin kuuluva toiminta ja seuranta**
- Vesiympäristön kestävä käyttö**
- VESISTÖJEN VIRKISTYSKÄYTTÖ TÄLLÄ**
- ILMASTON MUUTOKSEN SOPEUTUMINEN - VÄHENTÄMÄT VESISTÖ - PUMPAT TULVA-ALUEET - MAATALOON**
- MONIMUOTOISET LINTUVEDET**
- Kalasti alueen jäivät vähemmän**
- TUTKITUN TIEDON PERUSTUVA HYVIÄ TEKOJA JA TOIMENPITEITÄ**
- Monimuotoisen vesiluonnon arvostaminen**
- Kalasti katsaus ympäristön vesistöalueiden tilanteesta ja vaikutuksista**
- Tutkimus ja seuranta**
- POHJAT JA BRUUKSET ELINTAVOIMAT - RAKENNETTU MAALIT JA VESIT - VIERAILU - RAKENNETTU KALAT**
- VIHTYISÄT RANTA-ALUEET**
- 4 TOIMIJAN OIKEA KOHDISTAMINEN - ERI KALASTUS - TOIMIJAN OIKEA - TOIMIJAN OIKEA - TOIMIJAN OIKEA**
- Hyvä tietoisuus vesiympäristöstä**
- Yhteistyö ja suvaitsevaisuus**
- Toimiva yhteistyö**
- TOIMIJOIDEN VERKOSTOITUMINEN**
- HYVÄ TILA TUORE - TILAN OIKEA - TILAN OIKEA - TILAN OIKEA**
- POHJAT, KALAT, PAIKAT, LAATU, TULIPAIKAT**
- Taloudellisesti toimiva kierto - talous (seurakunta, ruoat, sedimentti, leivät)**
- Ranta-alueen hyvä houkuttelevuus & monipuolisuus**
- Vesiluonnon taitavuuden parantaminen**
- KULUKELPOISET VESIREITIT**
- Tavoitteet: VESISTÖN JA YMPÄRISTÖN MONIMUOTOISUUS**
- Rantien eläimistö - hiekkaranta - rantatiet**
- Kalaston hyvä tila**

Hyvä tietopohja
nykytilasta &
mahdollisuuksista

~~*Puhdas~~
Eri toimijoiden
keskitetty neu-
vonta
• YHDEN LUUKUN MALLI

TUTKITTUUN TIEDON
PERUSTUVIA
HYVIÄ TEKOJA ..
JA TOIMENPITEITÄ

4) TOIMIEN OIKEA
KOHDISTAMINEN
-ESIM. KALASTON
KOOSTUMUS (HOITOKALASTUS)
TOIMIEN SIIJOITTA-
MINEN VALUMA-
ALUEELLE
- HOIDON JATKUVUUS

HYVÄMAINEINEN
VESISTÖ
PUHDAS VESI !

TIEDON JAKAMINEN
Viestintä

Monimuotoisen
vesiluonnon
arvostaminen

Hyvä tietoisuus
vesiympäristöstä

Hyvä tietopohja nykytilasta & mahdollisuuksista

Tavoitteet

- Eri toimijoiden keskitetty neuvonta - yhden luukun malli
- Tutkittuun tietoon perustuvia hyviä tekoja ja toimenpiteitä
- Toimien oikea kohdistaminen
 - esim. kalaston koostumus (hoitokalastus) → toimen sijoittaminen valuma-alueelle → hoidon jatkuvuus

Hyvämaineinen vesistö

Tavoitteet

- Puhdas vesi!
- Tiedon jakaminen ja viestintä
- Monimuotoisen vesiluonnon arvostaminen
- Hyvä tietoisuus vesiympäristöstä

Luottamuksellinen ja avoin yhteistyö

Tavoitteet

- Luottamuksellinen ja avoin yhteistyö
- Eri toimijoiden osallistaminen suojeluun
- Laaja katsaus ympäröivien vesistöalueiden tilanteeseen yhteistyö
- Yhteisöllisyys, avoimuus, suvaitsevaisuus
- Toimiva yhteistyö
- Toimijoiden verkostoituminen

Pitkäjänteinen sitoutuminen parantamiseen ja ylläpitoon

Tavoitteet

- Elinpiirin kunnostamisen jälkeinen seuranta, muutokset ja dokumentointi
- Tehtyjen toimenpiteiden jatkuva ylläpito ja sille suunnitelma

Luottamuksellinen
ja
avoin yhteistyö

*Eri toimijoiden
osallistaminen
suojaan.

*Laaja katsaus
ympäristön
vesistöalueiden
tilanteeseen
yhteistyö

3 YHTYISÖLLISYYS
AVOIMUUS
SUVAITSEVAISUUS

Toimiva
yhteistyö

TOIMIJOIDEN
VERKOSTOI-
TUMINEN

Pitkäjänteinen
sitoutuminen
parantamiseen ja
ylläpitoon

*Elinpiirin kunnos-
tamisen jälkeisen
seuranta, muutok-
set ja dokumentointi
☸

*Tehtyjen toimen-
piteiden jatkuva
ylläpito ja sille
suunnitelma.

Vesistöviisas metsätalous ja maatalous

Tavoitteet

- Vesiympäristön kestävä käyttö
- Maanrakenteen parantaminen (lisätty 29.10.2025)
- Puhtaat ja terveelliset elintarvikkeet
 - Puhtaat sienet / marjat ja viiliruoka
 - Puhtaat kalat
- Hyvä tila tulee yhteisön elinvoiman kehittämistä
- Taloudellisesti toimiva kiertotalous (särkikalat, ruo'ot, sedimentti, levät)

Monipuolinen virkistyskäyttö

Tavoitteet

- Vesistöjen virkistysarvot talvella
 - Hiihto / pilkkiminen
- Viihtyisät ranta-alueet
- Polut, maisemapaikat, laavut, tulipaikat
- Rantaluonnon hyvä houkuttelevuus monipuolisesti
- Vesiluonnon tavoitettavuuden parantaminen
- Kulkukelpoiset vesireitit

VESISTÖVIISAS
METSÄTALOUS
JA
MAATALOUS

Vesiympäristön
kestävä
käyttö

- PUHTAAT JA TERVEELLI-
SET ELINTARVIKKEET
- PUHTAAT SIENET /
MARJAT JA ~~VIILIRUOKA~~
~~VIILIRUOKA~~
- PUHTAAT KALAT

2- HYVÄ TILA TUKEE
YHTEISÖN ELIN-
VOIMAN KEHITTÄ-
MISTÄ

Taloudellisesti
toimiva kiertota-
lous
(särkikalat, ruo'ot,
sedimentti, levät)

MONIPUOLI-
NEN
VIRKISTYS-
KÄYTTÖ

VESISTÖJEN
VIRKISTYSARVOT
TALVELLA.
- HIIHTO / PILKKIMINEN

VIIHTYISÄT
RANTA-ALUEET

POLUT, ~~MAISEMA~~
PAIKAT, LAAVUT,
TULIPAIKAT

Rantaluonnon
hyvä
houkuttelevuus
& monipuolisesti

Vesiluonnon
tavoitettavuuden
parantaminen

KULKUKEL-
POISET
VESIREITIT

Monipuolinen kalakanta => virkistysmahdollisuus

Sään ääri-ilmiöitä kestävät vesistöt

Tavoitteet

- Kuivuus, rankkasateet, jäiden väheneminen => ilmastonmuutos
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
 - Varastoaltaat vedelle
 - Pumput tulva-aitaille – Mahdollisuudet?

MONIPUOLINEN
KALAKANTA
=> VIRKISTYS-
MAHDOLLISUUS

SÄÄN ÄÄRI-ILMIÖITÄ
KESTÄVÄT VESISTÖT
(KUIVUUS, RANKKASATEET,
JÄIDEN VÄHENEMINEN)
=ILMASTONMUUTOS

6. ILMASTON MUUTOK-
SEEN SOPEUTUMINEN
- VARASTOALTAAT VEDELLE
- PUMPUT TULVA-ALTAAILLE
- MAHDOLLISUUDET?

Luonnon monimuotoisuus turvattu

Tavoitteet

- Monimuotoiset lintuvedet
- Vesistön ja ympäristön monimuotoisuus
- Turvemaiden ennallistaminen (lisätty 29.10.2025)
- Rantojen ennallistaminen
 - Hiekkarannat
 - Rantaniityt
- Kalaston hyvä tila

Vesistöjen hyvä tila

Tavoitteet

- Kaikki alueen järvet vähintään hyvälaatuisia pysyvästi

Rahoituksen etsiminen

Tavoitteet

- EU
- Kuntaverossa?
- Joukkorahoitus jne.

Luonnon
monimuotoi-
suus
turvattu

MONIMUOTOISET
LINTUVEDET

TAVOITTEET:
1. VESISTÖN JA
YMPÄRISTÖN
MONIMUOTOISUUS

* TURVEMAIEN
ENNALLISTAMINEN
Rantojen
ennallistaminen
- hiekkarannat
- rantaniityt

Kalaston
hyvä tila

Vesistöjen
hyvä tila

* Kaikki alueen
järvet vähin-
tään HYVÄ
Laatuisia Pysyvästi

RAHOITUKSEN
ETSIMINEN
• EU
• Kuntaverossa?
• JOUKKORAHOTUS
• jne

Palautteet ✦

Palautetta päivästä

- Uusia näkökulmia ja tuttavuuksia
- Mielenkiitoista pohdintaa
- Valoa tulevaisuudesta
- Konkretiaa mukavasti, tällä päästään eteenpäin
- Kohti päämäärää
- Uusia yhteistyötahoja
- Toivottavasti alkaa tapahtua
- Hyvää keskustelua ja yhteistyötä
- Hyvä lisä edelliseen työpajaan
- Monimuotoinen tapahtuma
- Mennään ensi kesänä yhdessä tutustumaan kriittiseen kohteeseen
- Hienoja oivalluksia

Palautelomakkeen vastaukset: palautetta päivästä ja työpajasta (1/2)

1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä, keskiarvot palautteista:

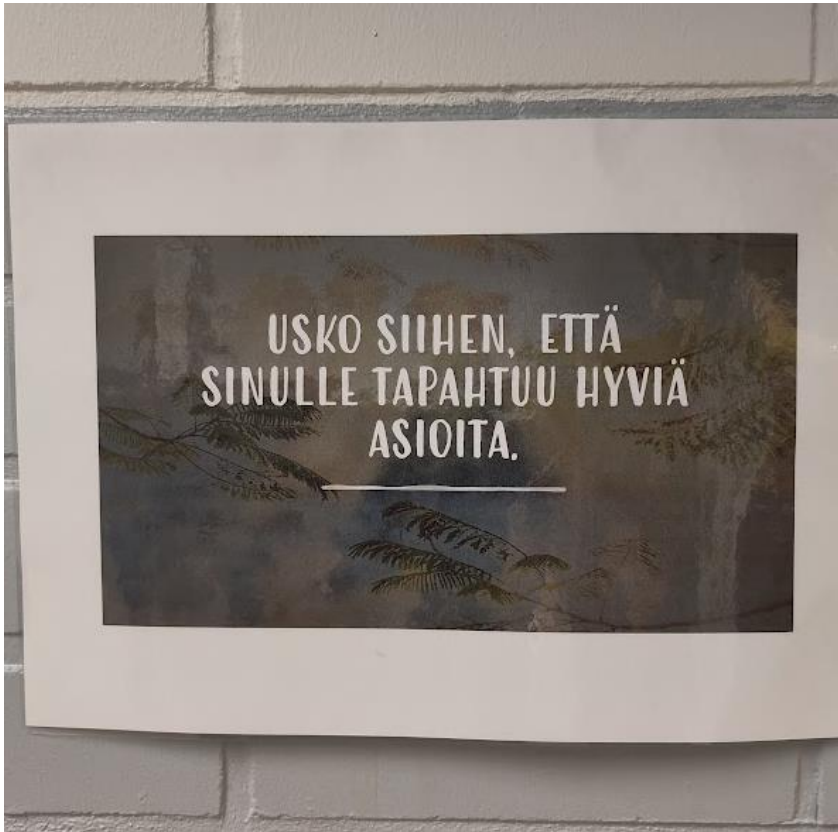
- Työpajan aihe ja sisältö olivat hyödyllisiä: 4,7
- Yhteistyö tilaisuudessa toimi hyvin: 4,7
- Sain uutta ymmärrystä eri näkökulmista: 4,3
- Ohjaaja oli innostava ja osasi asiansa: 4,7
- Suositteaisin Tuike Valmennus Oy:tä vastaaviin tilaisuuksiin: 4,6

Palautelomakkeen vastaukset: palautetta päivästä ja työpajasta (2/2)

Avoimia kommentteja:

- Osallistujina oli kalastusosakaskunnat, joiden budjetti on pieni ja jäsenmäärä rajoitettu. Esim. jonkun järven suojeluyhdistys voisi olla sopiva. Siksi Märkjärven yhdistystä esimerkkinä olisi mielenkiintoista kuulla.
- Kannatti tulla.
- Hyviä kontakteja.
- Hyvin järjestetty tilaisuus. Hyvät tulokset.
- Uusia yhteistyötahoja ja aloitteita.

litin lukion seinätaulu

Kiitos työpajasta! 🌞

✦
**TUIKE
VALMENNUS**

www.tuikevalmennus.fi